

La notícia va saltar de l'Ermita de San Roque, al Festival Jazz Sigüenza (Guadalajara), al món mundial el desembre passat. Un espectador va denunciar el saxofonista Larry Ochs i la seva banda perquè considerava que la música que tocaven no era jazz. Hi va intervenir l'alcalde de la localitat i fins i tot la Guàrdia Civil. Des de l'altre costat de l'Atlàntic Wynton Marsalis també hi ha volgut dir la seva i vol premiar l'espectador denunciant enviant-li una antologia de la seva obra com a desgreuge. Entre perplex i incrèdul, Ochs assegura que pensava haver-ho viscut tot després de més quaranta anys de carrera. L'etern debat sobre què és i què no és jazz torna a estar damunt la taula. Els promotors del concert de la polèmica de l'any, Arco y Flecha, ens han posat en contacte amb el mateix Larry Ochs perquè exposi el seu posicionament.

LARRY OCHS

Ser o no ser jazz: aquesta és la qüestió?

(PART I)

TEXTOS PERE PONS / FERRAN ESTEVE
FOTOS CÉSAR MERINO

jaç: Fins a quin punt és discutible que la seva proposta no es pugui considerar jazz?

LARRY OCHS: Crec que és només una qüestió de màrqueting. Toco el saxo influenciat per Sam Rivers, Roscoe Mitchell, Anthony Braxton, Lester Young, Leo Smith, Billie Holiday, Yandé Coudou Sène, Buddy Guy, Jimi Hendrix... Però si vols dir que no sóc un músic de jazz, tant me fa perquè també m'han influït músics de l'Índia, Corea, la música electrònica... I no toco mai amb uns combos de jazz ortodoxos, perquè no és un

context en què la meua veu es pugui expressar, per tant, per més que m'agradi aquesta música, no té cap sentit que hi sigui. Wynton Marsalis diu que jo no toco jazz. D'acord. No vull discutir. Però és indubtable que el jazz m'ha influït i que una bona part del públic jazzístic valora el que faig. **jaç:** Aquests debats creu que ajuden a mantenir viva l'atenció pel jazz o no aporten res?

L.O.: El 'Jazz' amb J majúscula té a veure amb el poder i els diners, no pas amb la música que anomenem jazz i cap on va musicalment. El

'Jazz' amb J majúscula ha decidit crear una barrera per decidir quina música pot entrar als clubs i quina no hi ha d'entrar. Hi ha gent que vol que aquests diners, que no són gaires però és el que ells valoren, vagin a parar a les seves butxaques. Si t'agraden els diners, la resposta és sí: aquest debat perjudica la música. Si algú m'ofereix un bitllet de primera classe, l'agafaré, però no penso canviar de roba per seure-hi. Em vaig criar envoltat de gent amb diners. L'única cosa que els distingeix de la resta de la gent és que tenen més diners.

Acaben ajuntant-se, gastant diners en coses que no els donen la felicitat. En el món del 'Jazz' amb J majúscula, aquests jazzistes privilegiats cobren per sonar 'com' en lloc d'amoïnar-se només per fer música, per ser predictibles en lloc de reflexionar sobre quin camí ha de prendre la música. El jazz és una gran forma musical, però la gent que va contribuir a fer-la gran van ser criticats sense cap mena d'excepcions quan van aparèixer. Res no ha canviat.

jaç: Com es concreta aquest classisme dins el jazz?

L.O: Dins el col·lectiu que realment fa música perquè vol fer música, a tots ens agradaria que ens paguessin més bé. Ens agradaria tenir més llocs on tocar. Ens agradaria que hi hagués més festivals interessats a contractar-nos. Però en som conscients. Fem música culta. Els músics que fan Jazz amb J majúscula estan més amoïnats pel negoci que nosaltres, i alguns han tingut força èxit en aquest sentit. Però això no té res a veure amb els nostres maldecaps. Quan toques música culta, saps que, com passa amb els poetes, sempre tindrà un públic relativament reduït, i per tant la xifra de promotors que estarien disposats a contractar-te es reduirà. Tot això és frustrant, però no vull que soni com si no m'agradés el jazz. M'encanta el jazz, totes les formes jazzístiques i les dècades d'avenços i canvis. I molts músics han optat per fer una música que es mantingui

>>>

EL 'JAZZ' AMB J MAJÚSCULA TÉ A VEURE AMB EL PODER I ELS DINERS, NO PAS AMB

dins els límits clàssics del jazz, però això no fa per mi. Jo sabia des del principi que la meua veu no es podria expressar a partir dels paràmetres de la forma clàssica del jazz.

jaç: Creu que a diferència d'altres èpoques (anys seixanta i setanta) el corrent dominant del jazz és conservador?

L.O: Hi ha gent que vol institucionalitzar el jazz i fer que soni d'una manera determinada, però hi ha un munt de músics molt creatius.

jaç: El cas de Sigüenza es pot veure com una anècdota o com la punta de l'iceberg d'un debat de fons?

L.O: Crec que l'incident va ser una anècdota i que la reacció de la policia i de Wynton Marsalis han estat la punta de dos icebergs d'un debat molt més complex.

jaç: Com valora la reacció de Wynton Marsalis?

L.O: Crec sincerament que tot va ser una maniobra publicitària impulsada pel mateix Marsalis o per la gent que l'envolta. Avui, tant se'ls en fot. Si Wynton estigués realment interessat en la meua

música o amoïnat pel seu potencial per crear una imatge falsa del que ell fa, no s'hauria fet enrere uns dies més tard, afirmant que mai no havia demanat a la persona que va presentar la denúncia a Sigüenza que fes un pas endavant. Wynton Marsalis és tan gran als Estats Units que, què carai ha de fer d'un músic com jo? I no és només qui talla el bacallà al Jazz at Lincoln Center, sinó que va tenir una gran influència en Ken Burns per impedir que tot el que ha passat en el jazz des del 1965 quedés fora de l'influent documental sobre la història del jazz que va fer en els noranta.

jaç: Existeix un *apartheid* des de l'oficialitat del jazz?

L.O: No ho veig així. De fet, als Estats Units hi ha moltes universitats que han contractat per als seus departaments músics d'avantguarda: Wadada Leo Smith, Anthony Braxton, Roscoe Mitchell, George Lewis, Fred Frith, Chris Brown, William Winant, LaDonna Smith, Pauline Oliveros o Elliott Sharp. És a dir que estem representats, i la nostra història no està desapareixent. Però quan penso com parla la gent que pensa com Wynton Marsalis dels músics que exploren i que treballen en això que molta gent anomena 'música improvisada', dubto que ho facin amb el respecte que es mereix la disciplina dels seus estudiants. Per contra, tots els músics que he esmentat abans sempre s'han expressat amb moltíssim respecte pel jazz.

D'ESQUERRA A DRETA: NATSUKI TAMURA, DON ROBINSON, SATOKO FUJII, SCOTT AMENDOLA I LARRY OCHS, AL FESTIVAL JAZZ SIGÜENZA

De Cronenberg a Berlanga

TEXT MARTÍ FARRÉ FOTO CÉSAR

La revista JAÇ es va acostar a Sigüenza amb la sana intenció de cobrir un dels certàmens més suggeridors de la península –cinc edicions oferint jazz perifèric de qualitat amb un èxit notable de públic i crítica– i, de passada, tastar alguna de les excel·lents viandes que se serveixen en aquest racó de Castella - La Manxa. Poc podíem imaginar que seríem al lloc indicat en el moment adequat –al centre de la notícia, vaja–, un privilegi gairebé impensable en el submón del periodisme jazzístic.

El 17 de desembre, res feia preveure que la música exploradora i penetrant del grup de **Larry Ochs**, els motius inspirats en el cinema de David Cronenberg, assaonats per la solidesa expressiva del trompetista **Natsuki Tamura**, els fons *vintage* de la teclista **Sakoto Fujii** i el sisme rítmic del duet **Scott Amendola** i **Don Robinson** clourien en una sessió pròpia del cinema de Berlanga. Però ja diu el tòpic que de vegades la realitat supera a la ficció. Aquesta és la crònica dels fets:

1. “La Guàrdia Civil?”

Final del concert. Tot i la gran ovació, els músics no fan cap bis i es limiten a saludar el públic. El redactor de JAÇ és a la segona filera, reservada a la premsa. Se li acostava el fotògraf César Merino i li comunica que hi ha una parella de la Guàrdia Civil a la mateixa sala, segons sembla a petició d'un espectador que diu que se sent estafat. “La Guàrdia Civil?” Efectivament, al fons hi ha dos homes amb l'uniforme de l'institut armat. L'enviat especial de la revista ho comunica al seu col·lega Chema García Martínez (*El País*, *Cuadernos de Jazz*) i tots dos s'acosten ràpidament a l'escena dels fets.

2. Primera rotllana

Confusió. Un home jove, prim, amb ulleres i el cabell recollit en forma de cua, acompanyat de dues senyores ostentosaament vestides amb abrics de pell, reclama quelcom al director del festival, Ricardo Checa, i a la representant d'Arco y Flecha, Marta Fontanals. S'ha format una rotllana al

voltant de l'escena, en la qual hi ha presents curiosos, autoritats locals i, per descomptat, la parella de la Benemèrita. El periodista s'atrinxera en l'espai intermig del recinte, a l'aire lliure, on encén una cigarreta i observa el que passa.

3. El full de reclamacions i la prova del delictes

La rotllana es desfà. Apareix Fontanals, i els dos agents, en companyia dels afectats, abandonen l'escenari dels fets. Un dels números s'endú una còpia del programa de mà: la prova del delictes? “A mig concert, aquest paio i les dues dones que l'acompanyaven s'han aixecat molt cabrejats, s'han dirigit a la taquilla, ens han recriminat que allò no era jazz, que els havíem enganyat i que volien que els tornéssim el preu de les entrades.” Segons Marta Fontanals, la cosa ha pujat de to i el tipus ha exigint el full de reclamacions, que en aquell moment no era a la taquilla. Ha estat en l'instant en què els organitzadors anaven a buscar l'imprès que l'home ha cridat la Guàrdia Civil. Amb García Martínez i Javier de Cambra (*La Razón*, *RNE*) ens acostem a guixeta i demanem veure la reclamació. El taquiller ens ensenya de manera discreta un paper en el qual es pot llegir com a motiu de la queixa la “contraindicació psicològica” de l'afectat per haver sentit el que ell considera que és “música contemporània”.

4. El crític benemèrit i l'alcalde

La confusió comença a minvar i uns operaris retiren les cadires del pati de butaques. Els tres periodistes tornem a l'espai exterior, on es presenta el bateria **Robinson**, que també és fumador.

“Segurament volia que féssim el típic concert d'estàndards”, comenta tot imitant de forma caricaturesca el swing dels bateries de jazz clàssic. Comença la comèdia: reporters i músics plantegen mil-i-una situacions per les quals es podria cridar l'autoritat competent. La broma finalitza quan un dels organitzadors reclama la presència dels periodistes per assegurar a l'alcalde i a la regidora de Cultura que allò que han escoltat era jazz. Dins el recinte s'ha format una segona rotllana. Aquesta vegada el protagonista és l'alcalde de Sigüenza, Francisco Domingo (PSOE), que diu als presents que ha estat requerit per les forces de l'ordre per atendre la reclamació d'un espectador. “El senyor diu que el que sonava no era jazz i tenia raó”, apunta un dels guàrdies. Estupefacte, el batlle reclama a l'agent que es deixi de collonades i faci bé la seva feina. Tots els representants dels mitjans de comunicació expressem la nostra solidaritat amb l'equip de govern municipal i l'aníem a seguir donant suport el certamen.

5. “Vagi amb compte!”

Matí del 8 de desembre. El periodista de JAÇ aconsegueix que li serveixin un cafè al menjador de l'hotel, després d'una nit de copes al bar Gurugú. A la taula del costat hi ha reunits el saxofonista **Larry Ochs** i el promotor Sergio Merino, d'Arco y Flecha, que li fa signar un full burocràtic per tramitar el cobrament de l'actuació. “Vagi amb compte, que podria estar signant la denúncia policial!”, apunta qui escriu aquestes ratlles. **Ochs** somriu. La resta de la història ja la coneixeu de sobres.

Al número anterior de JAÇ el saxofonista nord-americà **Larry Ochs** responia a la polèmica que va generar el seu concert a la darrera edició del Festival de Jazz de Sigüenza, on un espectador el va denunciar perquè va considerar que la seva música no era jazz. En aquesta segona part volem posar al descobert els seus referents i els seus nous projectes musicals.

LARRY OCHS

Síncopa iconoclasta

(PART II)

TEXTOS PERE PONS / FERRAN ESTEVE
FOTOS CÉSAR MERINO

jaç: Quin és el punt de partida de **Larry Ochs** quan decideix dedicar-se a la música?

LARRY OCHS: Fins que no vaig tenir 22 anys no em va interessar especialment convertir-me en un artista (ni tan sols em veia capaç de ser-ho!). Va ser aleshores, l'any 1971, quan vaig agafar un saxo, i ho vaig fer inspirat per un enregistrament d'**Albert Ayler**, *Love Cry* (Impulse!, 1967). **Ayler** va ser un músic important en el meu cas per moltes raons: aquell so fantasmagòric, la seva imatge pública, la seva fe en el que creia i una predisposició per tocar amb els músics de rock.

D'ençà que havia deixat la Universitat, el 1967, m'interessava molt la música, però vaig començar tocant rock. Jo vaig ser a Woodstock! Amb tot, vaig entrar al jazz gràcies a l'energia d'aquella música tan nova. Un any més tard, vaig conèixer la poeta **Lyn Hejinian** i ella em va presentar "el món artístic".

jaç: Quins són els seus músics de referència?

L.O: Moltíssims. Encara avui m'agrada escoltar tot el que tinc temps de sentir, però l'any passat amb prou feines en vaig tenir ocasió, perquè vaig produir tres enregistraments que em van ocupar

un munt d'hores. Així i tot, m'inspiro en tot el que em dona idees. En l'època en què buscava la meua veu m'agradaven gent com **The Who**, **Rolling Stones**, **Hendrix**, el **Coltrane** dels darrers temps, **Sun Ra**, **Cecil Taylor**, **Monk**, **Steve Lacy**, **Roscoe Mitchell** (i l'**Art Ensemble of Chicago** per la forma i el sentiment) o **Braxton**, i, de compositors, **Xenakis**, **Messiaen**, **Feldman**, **Scelsi**, **Webern**, **Stockhausen**... També hi pots incloure artistes de blues i, molt més tard, tots els improvisadors europeus que vaig sentir, **John Zorn** i la seva activitat musical, **Wadada Leo**

Smith i molts dels compositors que van treballar amb **Rova**, inclosos **Alvin Curran** i **Buddy Guy**. Els grans del jazz els vaig sentir molt més tard. A més, vaig tenir la sort de tocar i aprendre al costat de grups que ja funcionaven, com els de **Glenn Spearman**, **Wadada**, **Fred Frith**, els altres tres membres de **Rova Sax**, **Lindberg**, **Cyrille** i **Amendola**, **Ellis**, **Robinson**. Finalment, vull esmentar també molta gent que fa músiques del món, sobretot els cantants de blues de l'Àfrica, l'Europa de l'Est i Àsia.

jaç: Com ha desenvolupat un concepte propi a partir d'aquests referents?

L.O: La meua veu sempre ha estat present. Només em va caldre paciència per fer que emergís amb força. Al principi era molt tímida, però sempre ha estat present. De nen vaig tocar el piano i després la trompeta, a l'escola i a l'institut, però no se'm va acudir mai que podia fer la música que m'agradava. La trompeta era una altra activitat escolar, res més. Quan vaig anar a la Universitat, vaig deixar de tocar, i em vaig passar tres o quatre anys escoltant molta música. Entre el 1971 i el 1973, després de traslladar-me a San Francisco i de sentir **Albert Ayler** vaig començar a veure què volia fer. És a dir que, abans de ser capaç de tocar un instrument, ja sabia què voldria fer amb la música. Vaig començar component obres llargues i complexes, a la manera o inspirades en aquelles llargues composicions de l'**Art Ensemble of Chicago** i animat per la nova música que sentia en els discos. Podria dir que vaig aprendre a tocar el saxo al mateix temps que trobava la manera de compondre tot el que sentia.

jaç: En quins nous projectes està treballant?

L.O: 'Nou' pot ser una cosa que faig per primera vegada o una cosa que encara s'està desenvolupant, per bé que no la puguem considerar com a nova des d'una perspectiva temporal. Si fa no fa, com passa amb Califòrnia, que és un territori força nou si el comparem amb el temps que fa que

>>>

"SI HI VOLEN TROBAR UN 'PRODUCTE' I NO PAS UNA AVENTURA ELS RECOMANO QUE NO VINGUIN ALS CONCERTS"

existeix la Terra. Aquí teniu la llista de coses en què estic treballant, sense que responguin a un ordre determinat:

1. Per a final d'abril i principi de maig estic mirant d'organitzar una gira amb el meu grup més nou, **Kihnoua**, amb **Scott Amendola** a la bateria i l'electrònica (també toca amb el *drumming core*) i una artista i *performer* coreana, **Dohee Lee**, que té una veu molt interessant.
2. Estic acabant d'ultimar un àlbum amb una banda anomenada **The Celestial Septet**, que és una barreja del quartet **Rova** i dels **Nels Cline Singers**. Fem cinc peces, escrites i arranades per quatre saxos, guitarra elèctrica, baix i bateria: *The Celestial Septet* (New World, 2010).
3. Fa uns quants mesos que treballo en el nou web de **Rova**, que tot just ara hem publicat: <www.rova.org>.
4. Estic escrivint una nova peça per al **Quartet Rova**.
5. Estic recollint idees per a una composició per a un gran grup format per improvisadors (per això estic llegint sobre geologia). Podeu trobar un exemple de la mena de música que és al meu disc *The Mirror World* (Metalanguage, 2007).
6. Estic fent voltes a una partitura dedicada a la cineasta **Julie Taymor**. Aneu a veure les seves pel·lis! Són molt especials! Aquesta composició seria molt semblant a la que va fer que aquell espectador de Sigüenza em denunciés a la policia. El primer tema que vam tocar a Sigüenza era un 'paisatge cinematogràfic' dedicat al director japonès **Akira Kurosawa**. El que més m'interessa

és aquesta mena de forma compositiva i l'ús que es pot fer de la improvisació en aquesta forma, per això em considero un artista que toca el saxo. Tot i així, si alguna cosa vull és que la gent no vingui als meus concerts si volen trobar-hi un 'producte' i no pas una aventura. Malgrat tot això, sé que un oient mínimament inquiet pot trobar coses positives en aquesta música.

7. Estic treballant en les mesclades de diferents temes que vam tocar el maig del 2009 per a un DVD de música i cinema improvisat. Les quatre peces musicals han estat escrites per **Larry Ochs**, **Lisle Ellis**, **Charlotte Hug** i **Thomas Lehn**, i el film, improvisat en temps real i que ara també està en la seva fase d'edició, és del director berlinès **Lillevan Pobjoy**.

8. Estic parlant amb diferents promotors nord-americans i europeus per a una possible gira de **The Celestial Septet**.

9. Estic sentint els enregistraments en directe del quartet **ODE** per a un possible CD: **Larry Ochs**, **Lisle Ellis** i **Trevor Dunn** als baixos i **Michael Sarin** a la bateria.

10. Estic pujant a internet el CD *We All Feel the Same Way*, del trio **Jones Jones**, i ajudant perquè arribi als crítics. De la distribució se n'ocuparà el segell rus **SoLyd Recordings**. **Jones Jones** és un altre trio recent amb el baixista **Mark Dresser** i el baterista **Vladimir Tarasov**.

jaç: Quines opcions hi ha pel creixement i transformació del jazz al segle XXI?

L.O: El 'jazz' és el que és, i si avui dia hi ha un límit en la definició del 'jazz', l'única evolució que li espera al jazz és una evolució comercial. Si és així, bona sort i que déu us acompanyi. El jazz es mereix una vida vibrant i que pugui evolucionar. És una disciplina musical bella. Encara avui val la pena sentir els temes clàssics i tots els músics que aporten la seva experiència a aquesta música, però no em toca a mi parlar de tot això.

EPÍLEG

Alexei Parschikov va ser un gran poeta rus de final del segle XX que va morir fa uns anys. Crec que la següent cita seva és d'allò més pertinent: "El camí cap a la poesia comença a la cruïlla abans d'endisar-se en un territori on no existeixen els camins. Què hi podem fer? No en va, la poesia no és només l'habilitat per escriure un bon poema. Així pensen aquells que aspiren a guanyar medalles. No, el més important és percebre i compartir l'experiència de la creació."

També la música és, sobretot, un medi creatiu, i els qui treballem en els extrems hem acabat entenent que hem de gaudir amb el procés, amb l'eufòria que provoca aquest procés. Els diners van a parar a les butxaques dels homes de negocis. Nosaltres hem d'aspirar a compartir l'experiència de la creació, tal com diu Parschikov; però crec que en el nostre medi, en la música improvisada, l'oient també hi juga un paper. L'oient és un participant actiu i s'inspira quan entén la música creativa.

Però tot això pertany a un altre debat.

En l'univers del jazz amb j minúscula, o en l'univers de la 'música creativa', no ens amoïna res de tot això perquè passen TANTES COSES que segueixen evolucionant perquè ens calen tones de feina i de reflexió, molts i molts més concerts, per poder transmetre tot això a la següent generació de músics, que hauran de seguir desenvolupant tot plegat i transformar més tard aquestes idees, o incorporar-les, evolucionades, al seu discurs i a la seva veu. Ens inspirem en les músiques del món, en la música popular, en la música escrita (o nova), en la música electrònica, en el cinema, en l'escultura, en la poesia o en la pintura, però també ens inspira la geografia i tota la resta de ciències. Agafem totes les idees amb les quals podem trobar un vincle, vinguin d'on vinguin, i les fem nostres durant un temps per veure què en podem treure. Ens desfem de tot allò amb què no podem fer art i seguim endavant.